

ماشاءاللہ لاقوۃ الا باللہ

بشکر صد شکر کہ نسخہ مرغوب مفرح القلوب حلال مشکلات بر آرندہ حاجات الموسوم بہ

حصۂ اول

باغ و بہار

یعنی

چار درویش بزبان کشمیری

یہ وہ قصہ ہے جو امیر خسرو دہلوی نے اپنی مرشد حضرت نظام الدین اولیائے دہلی کی علالت کے زمانہ میں تیمارداری کے واسطے حاضر رہکر انکا دل بہلانیکو سنایا کرتے تھے اللہ تعالے نے چند روز میں شفا بخشی تب انہون نے غسل صحت کے دن یہ دعا دی کہ جو کوئی اس قصہ کو سنیگا۔ خدا کے فضل سے تندرست رہیگا۔

من تصنیف

پیر غلام محمد صاحب حنفی سوپوری

جسکو بعد از اخذ جملہ حقوق دائمی

غلام محمد نور محمد تاجران کتب و مالکان کشمیر اسلامیہ کتاب گھر مہاراج بازار گنجباز ارنے بماہ صفر ۱۳۴۷ھ ۱۹۲۸ء

رفاہ عام پریس لاہور میں باہتمام مولوی انوار الحق چھپا

بار اول

قیمت چار آنہ ۴ر

بسم اللہ الرحمن الرحیم

حمدِ بیحد ذاتِ پاکس پیدٕ یم کرِن جہان
ذرٕ ستارٕ شوبٕ وٕن تہٕ لوبٕن کیاہ شعلٕ گاہ
سَتہ زمین تہٕ اوٕن مرین یام عشقک نور پیو
تٕلہٕ گوگنش عشق شاہ مین پٹ باوفا
چھیٕ درقندیل عشق خود سو کیاہ آب و تاب
جن تہٕ آدم روح تہٕ خورشید و ماہ ہیم ملک
وچھتٕ کیاہ گو عشق عشقن عشقی یم عشقہ لکیت
پاک یاٹھن صاف تھاوِن خاکنی لبہٕ برتری
دِل سین یکسان عشقن تہٕ ظہور اکیاہ زبر
از ابد تا روز حشر و نشریس گو یوم الدین
بعدِ حمد و نعت یا وے بوز گدٕ نی ہوش کر
شاعرِن تہٕ ریس چھو افسہ عاشقن تمہٕ نامدار
کن تھو تہٕ رازن تہٕ افسانن سو بامعنے امیر
در وجودِ آدمی یم رشتہٕ بنیوی زورچھیہ
پرزہ ناو تہٕ طی کرن یلہ کرن جانبازی
چار درویشی تھون نا و نلکی لو اسیت
مختصر یاٹھن ویزنہ نامور وے باخبر
کنہٕ لگگنہ معنہ بوزن تا وسیت کتھہ کن
آو اد الہام غیبی ہاتفی ہت لے گمان
ہر زمان یاریس کرن تس ظاہر و باطن لطیف
مذہبِ حنفی طریق سہروردی پاک دین
چھو ثنا ات تجویز یمی صاحبن ہند بیگمان

رات تہٕ دوہ عرش اعظم سَتہ مین نو آسمان
بے ستون استادہ تھاوِن یام جذبِ عشق پوک
خوش لباسن چھ دلہٕ تھن سایہ عرنگ دور گو
خاصہ یاٹھن جذبہ عشقن یام پیو بر اہل جود
جذبہ یامت پیوس عشقن کرن تت نورِ حبیب
لولہ عشقہ شعلہ ناون کیاہ سو نور پاک چھ
ات پیو سر لگ حقیقت لبکہ عشقہ مشکہ سیت
تو تہٕ تہزر دو نوس تہٕ کھارن از زمین بر آسمان
اَتہ پیو حق الیقین زانن تہٕ واصل باخبر
ساری آلن تہٕ اصحابن دِیا دم ہیم سلام
فی الحقیقت در حقیقت روز نت کن گوش کر
خوش کلاہ خسروی تہٕ جامہ شاہی ولت
گو حقیقت لبتھہ گارن یام ہارن از ضمیر
آب تہٕ آتش ہوا تہٕ خاک عنصر گے تمے
بر زبان آنون زگنج دل تہٕ خوش آوازنی
چار درویش یانہ زانن باخبر کت چھی وین
فارسی ماتن تمی زانن ہمین ہیکوی اثر
بحرِ عشقس یس چھ گرت آلم امیرن ور طہٕ دار
باخبر پیرس غلام محمد یس تشنہ در عیان
وہتھن شہر عشس تہٕ ورعشن زانتھن فرع اصول
نوروزی لقب منسب از بوحنیفہ بالیقین
بلکنی ام صاحبن چھ خوابسی اندر عیان

یم تہزر دو نو لگ کرن تابندہ از خورشید و ماہ
جذبہ عشقکہ چرخہ سیتن بے ستون ادہٕ ناو پوک
بر ہوا تھاون سپایم تتہ تہٕ کرنک چھ فا
کرنہ پیدا انوار انوارس بوین صد لگ درود
کرنہ پیدا تم جناب کہ آیہ تشہ ساری فلک
تنبلاون سار عاشق دِیا وہ دِوِن تت سجود
سر رسی دو نس تہٕ آئن بر وجود جوہری
آنسی مترجا بن تن ہت عرشہ تھٕ ور مکان
صد درود و صد سلام ذاتِ شاہ مرسلین
اولین تہٕ آخرین علما و عاشق ہت تمام
وچھتہ عشقن جذبہ یامت پیو تہٕ گو عاشق شمار
حب دنیا تہٕ چھو صوفی زاہدن کن گز لت
تہف کرن ظاہر تمن ارکانی یم زور چھیہ
زور منزل سالکن کت در خبر آمت یے
تو لباس فارسی تہٕ لو نہ طوطہ بولہ سیت
نن و نن تھاوِمت رو اچھو نہ کنیہ اصلا عاشقن
بیخبر ہیم از زبان فارسی کیاہ یم پرن
ونہ لہیپ چھا بیخبر یا زادہ تریٕ تس گرس چھو وار
ہم تخلص تھاومت خُفی خدا تھونس حنیف
پور پر نو صفا دل از غلامان رسول
ولیو نہ انسی چار درویشی تہ کاشر کر بیان
یانہ انمت سبب تا النفس اندر چھو کن در بیان

منجکھ ماریہی یاریس تہٕ ہرتہ تاری گرنہ دور   عشقہ جذبہ مشکہ رز سیرت کُھر ہمت کرندر

دتو نہ ژو کیاہ دادِ وعدہ گو بجا آنت تمام
تارات دریای بابو حسن سر اسر تم دتو نے

عارفن تہ عاشقن کتو گوش لا باوتھن
بد دلی تراون دلبری لبنہ پر زلن چون سُہا

تھر ٹھہ تراکن باغبانن جان ورث ھہ ات باغبی
صلکوی چن جام وصلن بنہ بیشک کاگاہ

از فراق یار و تہمت نالہ وچھہ کرمت فغان
آیہ آیہ بوزہ ناوان بایہ الطاف رؤف

ہم ژور پریم باغبانن باغبی کرمت عجیب
آتشِ ہجران وصل یار پرا از دو مین

گوفنا سوی یُس بنا گرہ زورہ وی ستن لرہ
گرٹھہ بنت طرار یاس اتھہ دیا پن وصل خضو

عاقلن مردِ دلن حل سینہ لاشک مشکلن
حبّ محراب اندرین ربّ کعبس سجدہ دن

عشقہ کاٹھس یار پن کھارہ شوقہ رزہ پار ہی زنار
بوتم ورت کوم اتھ صلیح ردمہ کس شاہس رٹھہ

کنج کلاہ خسروی ترت بنک از مال وزر
ناگہ زمرکہ آیہ ستن داغہ لد سینہ برک

سنگریزہ دانا تراوک صفن کرنمک فنا
لرٹھہ ڈوان گژھہ ٹھہ ربّ اتھ خاص صحن رسول

ان دین تحقیق وصل گل چھو پس اصلاک اصول
ہاوہ مرہ کم دلیلہ شاعر عارف زخن

در مقابل چھس اولیس ظاہری بہر مثال
تن تہ معنے یس دنان چھی عارفان حق پرست

ژاو باغس برنہ گود گلزار سی از خود کلام
ژتنہ ون کیاہ دّر معنی اندہ وند کاشر زوہ

زاہدن تہ واصلن اوشیر پیالا تہاوتھن
تازہ سپنک رٹ یئ اتہ غارہ بولن بنگہ جان

وچھہ گلالن بام خوبی گو گرفتہ داغسی
از مضامین و معانین لبنہ آیین وصال

از کتاب وصل اصلا چھی تہ بیشک آیہ خوان
بوی خوش یس چھیہ غنچہ نشہ وہان از گلعذار

اصل زوری وصل زون جاین چھو چھان رب
جذبہ بوی ہوا از پیر ثالث گارتن

یار ینوی گرہ بیشک سرو ادہ بنی گرہ
یم لبن دیدار بیشک تم گین از بار بار

پرتھہ بوزت یم اشارہ بردمہ وزل کلن
سپنہ بالامال عاشق چھتہ خال مہوشان

جذبہ بوی ہوا رٹتہ دل اتھس گل در بہار
تہاوکن اَی اشارات زبر

حج کرک پکھہ وصلہ کعبس چار درویشی پر
تھرزہ سپن دور ربٹ کرکھہ سعی با صفا

کرہنا ٹھہراو یوری لو پردہ بہہ طور گس بنا
چشموی کن خوت اتھ جاری ژ کرا دہ لتاب

سالکو کر یُت فنا اندر رسول اللہ حصول
سر لبثہ نوت مقالات عجب صوفی نشان

اتمہ ژٹھہ لیکن یمپ در معنے باطن خصال
کر متن یعرِ لفیم چھس مہ چھینن لبے گمان

جوش کوس ختنہ ژٹھہ یارن چہ یارن زیون
تھر ٹھہ برن مال العجایب کاشرن وندسی پرہ

بیخودی نشہ ہوشہ نیتہ از خودی سپنن رہا
آب وصلکہ حوضہ نشہ ین باز سپنن رازدان

طالبان معرفت یم واصلان بارگاہ
جذبہ شوقکہ وارہ کہن ہن دمہ قوت جلال

واوہ گرایہ چھہ یوان ژٹھ ہاژیہ ہایہ از حروف
روی خوش عاشق چھہ اصلکہ خویہ سپنان کانمگار

ایچی ترکیب واقع از دلیل اولین
مطلوک گل بعد ازان از خاک جام کہار تن

تارہ ترہ سوی بحر وصلس مارہ نشہ روز سود در
چھوی تھند گفتار آخر آہ و اف تہ نالہ زار

رام سپنن بام لو بلن نام دلبر تام ین
حال خواجہ سگ پرست پرہ یام مانن زانہ فان

دامن امید محکم مینکس مانس دٹھہ
اتر ٹھہ اندر بچہ بار گاہی ژٹھ ھہ ربّ ت پر سر لبسبر

دیدہ وی بیدانہ عرفا تک ملاقات ہاہ کرک
مرو کس کو دمراد س لبکھہ پیغام وفا

مرحبا صد مرحبا چھی رُنٹ پک سپنک قبول
چھو برت کیاہ پیالہ تو نہ جان از خوان شراب

شادگر ٹھہ نا شادید چھوک دادِ دلواندر سخن
از گہر جرمت جواہر مال کیاہ روحی بیان

چھو نہ مطلب در حکایت از یمن واز سگ پرست
پرتن حال فنا اندر رسول اللہ بیان

صاحبِ تعریف تحقیق یس سو فرعکِ اصل زان
شاعرو تہٕ سالکو ییمت چھوتی درگوش کر
سوی خلق ژٕ توٚ شاعر و صاحبِ دلو اندربیان
زوہ ییچی شاعران صاف دل تہٕ سینہ پاک
سوی چھو مطلب سالکن تہٕ عاشقن اندر مثال
از حقیقت ماندہ گیمت با مجازک شرکھہٕ وت
شکر تند شد شگفتہ جان کیاہ این بوستان
نرگسو ہی خاصہ خاصہ معرفتہ گوشن درت
آن گلِ داودیم موجودیت باغس اندر
جوشہ سیتن ہو شہ آین گوشہ گیرن خواہ مخواہ
تازہ سینک مغز سرمیا و چھت بازار زر
زشکہ رستو وی عاشقن ژھانڈن چھو اندر صبح و شام
عاشقا دیوانہ گژھہ بلبل صفت اتھہ باغسی
زِ نہک گلزار باغک باغ گوچھو نوی مکان
گو تہٕ معنے چار درویشی پرن با ہوش دل
اک کتھا کافی تمس آسہ زن ہوس نگار
یام پرِ ژھمس تام دوپنم خامہ گرژھہ ون باخبر
ڈای وہ کٕتھن برابر باقی مادہ حساب
یا الٰہی عاشقن ہند پاس کرتم یم چھیہ خاص
ناپکارس عبد ارس یہو تسی دی مخنہ کر
تھاوتن معلون یہو اوٚن جان اتھہ باغ وصال
بر رسول اللہ بہر دم سیتہ ہت بیہ زورِ یاد
والضحی توصیف و واللیل موی یک فضل زان
پانہ دان ہند صفاتن کانسا تک خالقن
ظاہرا محبوب گارک باطناً عرشے مکان
گنجلوی مطلب رسول اللہ چھو پیش سالکان
عالمن بیہ شاعرن یہ مزہ تسند و نی در خیال
قاعدہ اندر اشارات طریق عارفان
پرت رنگہ و چھیہ پھلمتن گلِ کیاہ در ہر داستان
آرہ ول رسول تہٕ اچھہ دل عاشقن در انتظار
صاحبِ تاثیری لبتہ گران خستہ جگر
یم اژن یتِ باغسی بیشک لبن تم بوی یار
ژھانڈون بوی و فاژن نو باغس مشک تر
لے دوی صلک تہٕ اصلک پے لبک بے گفتگو
ہو تجہ تہاو یان بے شک لنجہ پٹھ ناگسی
ژورہ طرفے پھیر باغس ویر ناگچ لبکھہٕ وت
تی سبب ملہ ژارہ کوی چھی کرکھہٕ دیہ اد چھوشن دل
پرژھتہ ادٕ ون ہاتفِ غیبن عجب تاریخِ سال
چار درویش عارفن ہند تحفہ جانا کیاہ زبر
بوسنہ تراوہ تہٕ یتہ ترہ سال یلہ گلزارِ مہل
از عذابِ قبر و از نیران و ادٕ کرتم خلاص
عشقِ صادق با وتم راہِ ہدایمی ہا وتم
چاوتن عاشق زبر میہ باغکو ی آبِ زلال
دمبدم اصحابنی تہٕ تابعین پٹھ مدام
عاشقو تہٕ عارفو تعریف کرتس سربسر
کت گران تعریف سورِ فرش عرشک مالکن
در حدیث آمت چھو گنج شعرِ زیرِ عرشِ پاک
یم چھیہ چھچان زٕ کران تعریفیم گی شاعران
تو تہنہ زٕ انک شاعرو ون یمہ جبین ہند صفت
در مجاز آن حقیقت یاد تھو گژھہ شادمان
تازہ ریز ناز باغا رازہ کیو پوشو برت
گرازن باغس اندر سونو ی چھن تازہ بہار
چشمِ نرگس جان بیمارن چھیہ یم تراون نگاہ
وچھتھہ یم گلزار لی گل بے نوان گژھہ سوی یا
عشقکوی سلطان ملت ییس مشکس باغس تمم
کھف یمہ زان تھف لاپی بیشک کھی ژلی از جستجو
گت دتھہن ات ناگسی یت وندتہ کرادہ جانان وا
بوز ُمت چھو ویہ امت درگاہ منزکانہہ جز سبب
تہاو نعمانی کران کیاہ گفتگو زیادہ بکار
یاد وارہ تہوزہ تی ای زن گژھی غیبی مقال
عارفن ہند تحفہ جات ژت آو تاریخ کتاب
وصلکہ شیشن اصل پوشن ہند بہ ت لگو تازہ دل
معرفتکو ی جام چادم خاصی لیے نجتہ کر
عاشقن اندر جمع معشوقہ سندی تھاوتم
یا الٰہی سوز صلوٰۃ و سلام بے شمار
عاشقان علما و عارف و سالکان ہت والسلام

خداوندا بنامِ تو یہ نامہ کروم تصنیف آنوم داستانہ کروم ییتِ نتر منز نعت
سید پاک چھوئیس شعبان بر سر تاجِ لولاک کرم منظوم کانہہ پٹھ نثور گژھن لو تہٕ دوست یمی یانی شاہ و دو
تہوم یتِ چار درویشی یہ رتناو چھو ون درویشی ہند قصہ یچھا مہ پتھ لو تہٕ روزہ قایم داستانہ زاہل درد تہاوم مہ نشانہ

شب از زلف مشکین انمت ہنیاہ
معطر ز ریحان نہ عنبر سیاہ

بسم اللہ الرحمن الرحیم

بحمد خدا و بنعت جناب | کرون ہتو مہ ون ابتدا کی کتاب
حمد تس جهو پس احکم الحاکمین | تهون بی ستون آسمان بر زمین
بدم زمین کرہ چون نوبہار | رنگ آمیز ذرتس پهولی بیشمار
اکت کن ہران گل جہ پهلمت شہر | بیت کن پهولان گل لوی تازہ تر
زمینس ہمین نوع تابندہ گی | تو تامت یوتان و نیہچہ زندہ گی
باانجم دتوت زینت آسمان | جهو پوشیدہ ماتی جهو دیدن عیان
دوہ از نور خورشید روشن کیرن | شب از پرتو مہ سراپا برن
زنور محمد تہ پیدا سپون | تہ کینراہ جهو تل پل می کن دلون
کرکہ یو تہنہ در دل خیالات خام | انک یو تہنہ اندر عقاید و لام
جهو بالذات کتہ ماپراز نور و تاب | جهو یت پٹهہ نہ عکس رخ آنجناب
جهو تاشش دوان نور شمس و قمر | جهو از پرتو نور خیر البشر
دوہ از والضحی روی آن نازنین | جهو روشن جو باغ بہشت برین

دہ سوز مس و یادم درود و سلام
بروحش بر آل و صحابش تمام
خصوصاً بصدیق و عثمان و عمر
بشاہ ولایت علی نامور

٦

کرم گستر اکارساز اژہ چھوک — غریب پرور و جان نوازۂ چھوک

بآدم بنوح و بموسیٰ کلیم ع — بعیسیٰ خلیل و رسولِ کریم

بدنیا و دین آبروے دتم — بکلماتِ حق تازہ گوئی دِتم

بحرفِ شہادت زبان تر تہوم — بسر سایۂ شاہِ سرور تہوم

سببِ تالیفِ این کتاب فرحت مآب میگوید

پس از حمدِ حق نعتِ عالیجناب — وُنے سببِ تالیفِ خطِ کتاب

شبہ اکہ مہ از غیب غیبی ندا — کَنَن گیم کنہوا مہ بند ہیو صدا

معنبر مہ شخصا سپُون جلوہ گر — کرت تہپ بوا زخانہ کڈن نبر

پکان گی دوشے زن بعیش و طرب — زوحشت وَلے بو مہ جان زیرِ لب

پرژھن کنہہ چھو سنہ مہ کتھہ کُن نیم — حوالہ کرت کس مہ تراوِتھہ ایم

اسون آس پانے مہ دِپونم جواب — مہ غمگین گرتھہ روز باآب و تاب

خوشی کرتھہ ون بخت یاور سپون — مہربان بلاشک ژہ داور سپون

چھہ اس ژور درویش مردِ خدا — چھہ اسہ اک بشارت ژہ کن دین بدا

اوسے رٹتھہ آنوک ژہ دای نامور — مہ تھہ غم قدم تُل اسٹھاہ تیز تر

ہناسیت گیم بوزتھن گفتگو — غمن پت تہوم ماہوم آبرو۔

تمن کن وچھت لبمہ تابنگی
تموتتوسہ نت بروٹھہ کن روبرو
سٹھاہ سرتہ می نش فسانہ کرک
کمالات یہندی وچھت شادگوس
کمر بستہ استادہ سپنوس بپای
مہ ونتوم توہہ کم باین کرو فر
تموتام فرماو یم یادتھاو
ازین رہ پکون مشورہ سون اوس
تہ ڈلیشت سپن اس سٹھاہ شادمان
جدا اکس نش گمت دور آس
یم افسانہ سان درفسانہ انوک
زبان تازہ تر کران سر بسر
بکشمیر کاشر فسانا کرن
مہ دپو مک بو بیچارہ چھوس
تگمنہ ادامی یہ دفتر کرن

گیم پیدہ گویا مرت زندہ گی
زشیرین مہ سیتن کرک گفتگو
کرام عیان وبیانہ کرک
زغمخانہ گویا بو آزادگوس
بخدمت عرض مے انومک بجاے
چورضوان گویا بہشتس اندر
چھومشہور اسہ چار درویش ناو
ملاقات کرنک غرض چون اوس
سپن لئے خدا و نبی مہربان
رہ حق طلبگار آس پورا آس
بعین عیان دربیہ انول
بلعل وجواہر سر و پا برن
کلید در شعر گوئی موثر
کمین وخطاکار و کم پایہ چھوس
تہ گوہر مجہ چھانٹہ سمندر برن

۷

ونه اوس پهولنے یه باغ بهار   سو عبد الغني گو بدار القرار
بجنت خدا جاے کرنس عطا   کرن بیه تمس ته مه عفو خطا
بیه اکه محبن مه کر زاره پاره   بکوشش یه گلدسته کرتن تیار
باقبال و دولت چهه تس برتری   لقب چهواز احد جاناوری
کرم دوستن بیک یت می سوال   مه زانوم ته مسند پهرن ژ محال
بانور پهو مشهور شخصا زبر   به بخته به بجتاوری مشتهر
مه اک دوستا اوس از جان عزیز   نهایت پسندیده و خوش تمیز
بغایت سو می مشفق و یار اوس   هنرمند ته خوشنخ نکو کار اوس
سخی اوس گویا سو حاتم بزر   بخیلی نه یکقدر جو تس اندر
بعبد العلی ژ سو مشهور اوس   قصای توحید حق پور اوس
درین شعر شیرین طلبدار گو   برین بوستان ژ خریدار گو
ولوم بارها تم درنگی مه کر   کلید در گنج جوهر موثر
هکمنه مس کر نه پهیرت جواب   ژرم تن هژرم کرنه ولول کتاب
بامداد حق مه کمر بستر کر   یه گنجینه شعر گوئی موثر
اوے عارفن حق شناسن کنوی   بیه عابدن مرد خاصن کنوی

[illegible]

کرن باغکس باغبانس تہ یاد	پرن فاتحہ تس تہ تی چھوی مراد

داستان دربیان حقیقت پادشاہ روم کہ بجہت طلب استدعا دعاست فقیران بجہت فرزند و رسیدن او در قبرستان قسطنطنیہ و ملاقات کردن او باچہار درویش صفاکیش میگوید

سخندان خردمند ایزد پرست	تقی و ورق خوان دیوان مست
بشرع و ورع کامل و ہوشیار	نکوکار فاضل تہ پرہیزگار
چھو مشہور اسمش باوصاف خاص	امیر سے زمان خسروی حقشناس
بکشف و کرامت سو مشہور اوس	درون و برون صاحب نور اوس
سخن سنج بو گنج جوہر فروش	ملک سیرتھا تہ بصورت منوش
سو مخبر چھو اخبار گوین اندر	چھو غازہ صفت تازہ روین اندر
تمی ہیت روایت کرن مختصر	صحیح و سلامت ز خوف و خطر
شہا پیشتر اوس در ملک روم	بقسطنطنیہ تسند زاد و بوم
غریب پرورا ہم رعیت نواز	زکبر و خودی بالکلاہ بے نیاز
بگنجینہا سے زر بیس گرشمار	دلاور شہاہ اوس خنجر گذار

[illegible]

9

کرم گسترو کارسازاتھ چھوک
تہ درجوش دریایِ رحمت انون
مہ دُر دانہ از صدفِ قدرت دتم
تیتم بر کرم کرتہ عفوِ خطا
دوہہ اکہ شاہ آزاد بخت بکف
نظر کرتھ تت کُن پریشان سپون
اوقامت یُس چہل سال وُتہ پنج
سُو آزردہ خاطر کران وہ ولاہ
یہ ملک و یہ دولت یہ تخت و یہ تاج
خدا زانہ کُس دشمن کینہ خواہ
پراگندہ بوزان سُبب روز و شب
ازان رو سپون پادشاہ دلملول
کران ترک شاہی تہ فرمان دِہی
متھون خاک بر روانتھ بر مہن
بقسطنطنیہ سپولا شور و شر

رُوف الرحیم بے نیاز اتھ چھوک
مہ نن سپٹ کرتم عنایت پنون
مہ یاور سپنتم تہ کاسوم ستم
مہ فرزندِ دلبند کرتم عطا
ہنون آینا باکمالِ شرف
زموی سفیدی پشیمان سپون
سپنموت درست اوس بیدرد و رنج
گرفتار گو سُو سے برنج و بلا
یہ جاہ و یہ حشمت یہ باج و خراج
اَنہ زیرِ فرمان بنہ پادشاہ
بمہمان سرا گو کہ جان زیرِ لب
لہٰن تختسی پٹ کرن نہ قبول
تہون دست برحکمرانی تہی
بہ تنہا گرتھ رود کیشرن دوہن
بہان شاہ خاور نہ برتخت زر

ولون ہیون یدماہی پادشاہ
رٹہ پای پیرن فقیرن ہندوی
اَنِت تم وسیلہ ژہ عفو خط
دیِی خاصہ فرزند دلبند ژی
یہ پیغام لوزِت سو عالیجناب
دوس اوس بر تخت در کار و بار
شبہ اکہ سو شہ چون مہ چار داہ
سو شب ارسیاہی سٹھاہ ناراوس
شہس پیہ نظر دور گاشاو چھون
پرِت فاتحہ تم پتھر تہونہ سر
کلس تل کلاہ دِت عزاس اندر
تہوت سر مراقب کران یاد حق
جہاندار ڈیشت یہ حیران سپون
ژ وشی زن یم آسن گرڈھن حق پرت
او یے خرقۂ فقر و فخری ولت

زخلو تسرا یے نیرہی خواہ مخواہ
خدا ترس و روشن ضمیرن ہندوی
کری حق کڈی مطلب و مدعا
بنی دل سٹھاہ شاد و خورسند ژی
زظلمت کدہ درا ولون آفتاب
ژ شب بنیکھ دن کران انتظار
نبر آوہ نیرت زظلمت سرا
نہ کوہ شعلۂ نور ولنے ناراوس
اکہ مرگزارہ تماشا و چھون
مٹھوس جاہ و حشمت گیس حشمہ تر
وچھن ژ ورزان زن خمارس اندر
پران شکر ژ و شوی بران دادِ حق
یہ اسرار کیاہ یا الٰہی دپون
صفادل جفاکش تہ دیوان مست
زخود بے خبر با خدا تم میلت

فصل در بیان حقیقت سرگذشت درویش کہ بحضور فیض گنجور سلطان

چھو تولموت سٹھاہ جور دور جہان
بجنگل گژھی سیر میدان کرت
چو سیلاب کو نہ جایہ کرِ نہ قرار
چھو واقف خدا کیاہ پگاہ آسہ حال
حمد تس لسِ سند آسمان و زمین
چھو بہتر یہ شب اس جو شب نِدہ دار
و نو سرگذشتہ پنُون سربسر
یہ بوزت تمو دپوسہ پھیرت جواب
دلو نہ ژُی ژتت کر کروزاہ بدل
یہ بوزت سو درویش درگریہ آو
ژتس سربسر پوس واقع پنون
اُون طوطہ ناطقہ در کلام
ژہ حقی پہن زیو کرُن تازہ تر
کرت دورِ غفلت درنگی سوار
یہی ہَو ژہ امید محکم دِلس

ھیا کا نہہ بالکل پیاد بین
چھہ آمت گژھی زندہ کیمت مرت
باتہ باد گژھہ بٹ گژھہ در مزار
دوبارہ بناژاہ آسہ پت وصال
ثنا تس چھو یس احسن الخالقین
کرو نہ پھیرو گردش روزگار
اَنو در بیان کیاہ چھو خوف و خطر
ژہ بیشک سٹھاہ عاقل و کامیاب
ولے ون پنُون سرگذشتہ اول
دلا فگار پاٹھن سو در لرزہ ژاو
بیکبارہ گی ہتو نہ تمنی و نون
ونون تم پنُون حال ہتو نک تمام
ون امنز حقیقت ژہ ون سربسر
ون ازابتدا قصہ تا انتہا
خدا حل کری ول دوہ مشکلس

غنیمہ سہاہ مالدارہ سوٗ اوٗس — کریماوٗ نے بے شمارہ سوٗ اوٗس
کمی کہنتہ آسو سنہ در مال زر — دمی چھوم تہ دنو پاسی در نظر
کران بو تجارت بر دم ولشام — نوان بویوان دت بخاص و عوام
بو اک تس یہ دختر ناز ائین — عطارد بو زہرہ سوٗنن بر زمین
مہ خواہر سہ ئیں جوان قمر روی اوٗس — سمی سم نمس کرمتن شوٗی اوس
یو تان چاردارہ سالہ سپنس تمام — اوتان می رچھن بے کنیز و غلام
بناز و ادب برگزیدہ بو گوٗس — بساز و طرب پروین بو گوٗس
پھولہ ون بوسیدس گل نو بہار — نتہ خوشنما سرو رعنا تیس
قضایام تس قبلہ گاہس مہ آو — رضا دن ازین دورِ دوّار دراو
بجنّت خدا جای کرنس عطا — بخشنس سری جز و جرم و خطا
زتجہیز و تکفین آن نیکنام — سپن بام فارغ گرہ گے تمام
دتوم چاک جامن مہ ماتم ہتوم — دوان باگہ آسوس مہ ماتم ہتوم
ننہی اپریٹا گو پور ہفتہ ادا — کرم تس مہ خیرات راہِ خدا
مہ تس فاتحہ پور پاہن پرم — یہ بو ضابطہ زان علاوہ کرم
یہ آنت بجا گوشہ گیری ہرم — پس سر امیری وزیری دژم

بلہو ولعب شرمہ بازی کرن — لبساز و طرب کارسازی کرن

گہی سیر سبزار وگاہی شکار — کرن خرچہ زر زحد بے شمار

گہے باغن اندر بنان و کباب — لبم می لطافت بچنگ و رباب

رضا مند لوکر تہ چاکر کرم — وہ نہ کیاہ پنون اتہہ مہ پالنے پھرم

بو تامت مہ درست بو مال و زر — تو تامت بو آسوس سرن تاج سر

تگومنہ پکون گیمہ کلون کہنہ — فنا دیار گے یار ثل منہ منہ

پہل و یکہزار لبے مہ تومان زر — تہ در خرج بے راہ سپون سر بسر

بسہ سال سپنوس ستہاہ پایمال — تہ ات دولتس آہ یکدم زوال

بحالت پیوس تہ ولمہ کہنہ لباس — زلت گوم دنیا تہ کل بو نباس

الس منزہ مسجدہ قراراہ ہتوم — یہ سر کانسہ نہ آشکارا کروم

پشیمان بو سپدس تہ خواری تحجم — پریشان گرشت عجز و زاری تحجم

نتہی رپٹ گونڈ تہا اک ادا — تہ پیرایہ کہنہ آسہ کرنہ جدا

مہ رود منہ صبر شکیباہ ذرہ — تہرہ منڈ گلاباہ بو سپدس برہ

زمسجد کڈہ م پاہی شرمندگی — تحمنہ گران آغہ سنز بندہ گی

گران آہ و افسوس چوس بے شمار — بدن ہند مہ کو نہ جایہ چہو منہ قرار

۱۴

به بجه کرن رنجه روی نگار | مه کن وجهته گیه بالکلاه دل فکار
پریشان کرن موی مشکین سر | تهون بمگ ریحان ژنت زن پهقر
سو لے کینه سینه کرن پاره پار | دلوں جاک جامن متهون خاک خار
دلاور سپن تمه بو در بر هتوس | چو دردانه تاج بر سر هتوس
مه بوسه کران جهم هران خون ناب | دپن جهم یه گیاه گیه مه کرتهم کباب
گره ژون لس لو مدارا کرت | برادر ونت زاره پاره کرت
رنت خوان نعمت مه ذنم کهنی | زنگار رنگ بیه شیر و شربت چنی
مه بجته بجه رخت شاهانه ول | باخلاص شایان سو فلاس ژل
هنا شادمرگی مه پیدا گیم | نکو نوے خواهر مه شیدا گیم
گرهت کهنه شبانروز تمه خواهری | جهان پروری خوشنما جوهری
دلوم تمه انوم درمیان گفتگو | بنک سو هتهن مے پیم روبرو
کمربسته کر گرته بشان تمام | گهی سرحدی دم گهه تلک شام
تجارتگری کر بجاه و فری | بنک ٹوٹهه ساڑن لبگ بر تری
ظفریاب سپنک براه سفر | همے نه بو وپس دمے مال و زر
وچهک باهتهن نبرد و گرم جهان | هچهک تا متهن کارزار زمان

۱۵

بعد قصه خواجه زاده یمن در بیان رفتن او بتجارتگری بطرف ملک شام ویافتن او صندوقی قفل بسته وکشادن صندوق ودیدن دران صندوق نازنینی خفته گذشته

[illegible]

شب از نورِ مہ روشن و صاف اوس — پموت آفتابک نتہ تاف اوس

وچھت نورِ مہتاب دِل مہ پھولم — پکن ہتہ تہکن شام ساروی ڈلم

عمارژ اکس کن نظرِ می پیم — وچھن تن گنوی چشمہ خیرہ گیم

جرا کار تہم نت کرِت بیہ زر — سراپا عرِت باسہ لعل و گہر

گرِت طاق گم نت عروسی کرت — درون و برون اوس نقشو برت

جوان اک ازطاق سرکڈ نبر — صندوقا قفل بستہ تراون پتھ

رزا اک گنڈت تت بخندق ژھنن — جنا با کھٹون تا متھن رہ پتون

مہ گو درگمانہ یہ از آسمان — مہ گژ مایہ خضرِ حقن سوزخوان

فرشتا نہ گو نہ آن جوانِ دلیر — نہ روباہ تبگ و نہ دنبالہ شیر

وتہت گوس یکبار چون شیرِ نر — تولت نیو مہ صندوق بالای سر

پچان از ہوا تیز تر دور گوس — گزندہ لوزن شیرِ دل پور بوس

وچھوم نہ پس و پیش تہد تہ سنر — کنوی چھوس متہن سیت گنڈ کوزِ

زنا دانی خویش گرمی خیال — یہ صندوق خالی چھوا سون محال

برن آسہ شاید زمال و منال — پھرن پان پانس شوم بڈ و بال

ژھت تی مہ پانے گرتھت دور تر — قفل بستہ صندوق تراوم پتھ

[illegible]

١٦

[illegible]

یہ بوزِت مہ دِ پوٗمُن یوٗ چھوٗسُن یہ خبر
بوٗ ہمینک جوانا ژہ ماہِ تمام
بخنجر مہ کرہ کہنہ ارجان ہلاک
مہ وَنتم ژہ کمہ پوشہ باغچ گلاب
مہ وَنتم ژہ کمہ چینچی سیہ چھِہ ہم
مہ وَنتم ژہ کمہ پوشہ باغچی گلال
ژہ کمہ جو یہ بارچ سہی سروِ ناز
مہ وَنتم ژہ کمہ دین باغچہ انار
قسم چھوٗم بذاتِ خداوندِ پاک
قسم چھوٗم مہ چانہ سُرک ای پری
قسم چانہ امہ مہ جبینک مہ چھوٗم
قسم چھوٗم ہمن ہندِ ژہ یُس چھوٗن کمان
قسم چھوٗم ژہ یمہ چشمہ آہو مثال
قسم چھوٗم ژہ یُس لستہ خنجر چھُہ تیز
قسم چھوٗم ژہ یُس خال رولیس اندر

ژہ کُس چھک ژہ کم واتناوی خنجر
بسوداگری آمتوٗن ملکِ شام
قسم چھوٗم بذاتِ خداوندِ پاک
پمژ چھک پتھر تہ گمژ گردِ آب
تہ باوم تہ ہاوم مہ تت پٹ قسم
گمت گیا ژہ چھی بدرِ کامل ہلال
پتھر ہیمژن چھک بسوز و گداز
پمژ چھک پتھر بر سرِ خاک و خار
کریم پیدہ آدم زآب و زخاک
قسم چھوٗم تسندیم دژی برتری
قسم امہ رخِ نازنینک مہ چھوٗم
چھِہ تراوان دِتھہ تیر پاوان نشان
تمن منز بخلوت چھُہ حبشک بلال
پئے قتلِ مردم ستہاہ بر ستیز
خم و پیچ یُس زلف مولس اندر

شب آدا سپون صبح صادق پھول
گرت لبتہ صندق بسر مہ تول

ز ظلمات لعل جہان تاب در او
ز نورش جہان مثل گلشن بناو

بیکبار دروازہ آن حصار
موژھہ رو کہہ کرن ہتو سروکاروبار

زستر تام صندوق والوم دوان
لدوم بر سر زین اسپ دوان

بیکبارگی ژاس در ملک شام
سرای اکس ستر گرت بومقام

باجرت مکاندار سی وت مہ دیار
بعرصت تت اندر اداہ کر قرار

زصندوق کڈمی سہ رشک قمر
باہستہ ترادم سو بر فرش زر

گرھت می حکیمس والوم سر بسر
حقیقت دتھن می انوم سیم وزر

تمس پہ نظر یام بر سوے ناز
کڈن دآستین تام دست دراز

بخشم و قہر خستہ چشمن خمار
دن کیاہ سپون ہیرہ بون پر شرار

بیکبارگی دست جور و جفا
طبانچہ دتن مے بیازہ وکشاد

سرو پا مہ گو گرزہ چون برگ بید
تہ روز منہ از زندگانی امید

مہ گو زان طبانچہ جگر پارہ پار
کن درام آتش او چھن ون خمار

نہ ون نم بدور وز حد بے شمار
پتن جہو پس مثن تابروز شمار

بخاطر مہ گو وارہ پاھن گمان
یمن مادہ شن پاہہ وان آسہ زان

ته نت سر زٕ شمشیر ظلم و جفا
مہ یلہ چشموی وُچھمہ یت قتل عام
کنن گوم ناگہ صدای حزین
ہتوم یام وٕن قتیلن اندر
وُچھم ہیٚمژن گیمژن بیقرار
چمت آیہ وٕل ژ ایہ در ملک شام
دَل انوںک مہ ونوے ژہ فی الجملہ حال
بحکمت ژٕ وُدے یہ بلراوِہ ہن
ہنگہ زن منگہم سروی سیم و زر
تہ لوزت طبیبن وُلوم در جواب
خبر کینہہ آہہ سیتین زوال
یمس تجربہ ہیں کرہ ای جوان
مہ طاقت چھو نہ دست بحکمت دمہ
یتوی وُنتہہ دامن نت گو گرہ
پریشان سٹھاہ وارہ درماندہ گوس

تمن ژ ہٹنہ تراوِت گیمژت بیوفا
زوحشت زٕ سر تا پا لرزہ ژام
سنن چھم وُلے گیاہ تہ سینس غمین
پیم تام بر روی خواہر نظر
صندوقس لدِت کرمہ اسپس سوار
یہ آسوم مہ درد دل تہ ونوے تمام
تجربب ژٕ مردہ دتوے سوال
کنیزاہ پن زٕن کرت تھاوہ ہن
تہ بخشی یمے ہت ببالاے سر
بلے نہ گلے گیاہ چھو کارِ ثواب
مرن چھوس درن ہندوی ثر محال
ذمہ وار خون س پیون بے گمان
بعمداً ہمہ خونِ ناحق ذمہ
دپن چھوس ہے افسوس وٕن کیاہ کرہ
ازین کارِ زشتی بو شرمندہ گوس

۱۹

[illegible]

[illegible]

٢٠

وَتھہت دراے دُوشوی کمر بستہ تر
چھ اک مہوشا دل خوشا جان قرار
ہنگہ زخمنی تس ژٕہ مرہم کرک
شفایاب یدوی سُوبنہ بے گمان
تو تامت گروٚرٹ یہ تفصیل زر
سخن بوز تہن رٹ ہمتہ تفصیل حال
سُوہر دجراح آو ہمرٕہ اسی
بکاروان سری ژٕ اوہ یا مرت اندر
ہمان وھم زگرم آب لس شوٗ کرن
دتہن بخیہ زخمن ہتوون لس دوا
چھوکن تس سرن زخمنی عرق بید
زعنبر دماغس معطر کرن
دُو مرتبہ دوہس ہتر سوبنہ سکو سیر
دُوشی وقتہ زخمن سو مردِ نکو
مہ باوت کرن یی خبردار چھوی

بمردِ جراح واتہ وِن دِژ خبر
گمژ زخمی از خنجر زہر دار
دوا دادنی تس ژٕہ مرہم کرک
یہ کیژراہ مہ چھوم تی دمے درزمان
یو تامت شفا لبہ سو بنہ سکو سیر
بیکبارگی وتہو بے قیل وقال
تہ چھا پر گمژ مردہ جان کیاہ لیے
کرن تس پری ویہ تامت نظر
سرو پا ترو تازہ لس رو کرن
دوا میون یا رب چھوچونوی شفا
تہکون بلہ دلون آسہ سو تہاو امید
زوسو اس اسہ خستہ خاطر پھرن
یوان اوس مہر ویہ بہر خیر
متہہان اوس مرہم کران شستشو
پچون استادوی بدِژہ درکار چھوی

[illegible]

زسر تا بپا گیہ چون ئہ سہی
چھوکن لبونہ مرہم تہ زخمن دوا
دپوس مرد جراحن ای نازنین
بلاشک ژہ چھک رشک در عدل
یہ بوزت سو گلرو قد سیمبر
سو شب چون شب قدر در ایہ تمس
صبح پھولتہ کھوت آفتاب جہان
مہ از دل چھو خواہان دعاوات
یہ بوزت بو سپنوس تھاہ شرمسار
ہران اش کوٹھن بڑ مہ تہاوم کلہ
یہ کیٔژ امہ آسوم پنون مال وزر
اوسے کن ہرم ایژ شرمندگی
یہ زاری وحجت بیانہ سوروی نگار
اسون آس دپونم مسہ غم ممبر
قلمدانہ کاغذ دہ آنت مہ جل

سپن شاد وخرم لبم فربہی
بخشن خداوند پاکن شفا
مبارک ژہ چھوی آفرین آفرین
بگرم آب کر شست وشوی بدن
زبس خرمی وژنہ جامن اندر
فراحت فراغت ون آیہ تمس
دوگانہ پرت چھم یگانہ ونان
زطباخ بانعمتہ ار ژ رنت
وندس چھی بمیتہ چندس چھمنہ ہار
زشرمندگی زام زن زلزلہ
تہ در خرچ مہر وسپون سربسر
ون راوم پتھم کرمژن بندگی
پریشان گیہ چھم دپان اش مہ ہار
مہ دیوت ول تول ززانو ژہ سر
خدا بخت کامن کری بوہ سہل

گرتھت آوہ پھیرت دوان | غلاماہ اکھا سیٹھہ نوجوان
کلس بٹ غلامس تھون خوانِ زر | زر بفت و اطلس ولت سر بسر
دپون تس غلامس گنوی باشتاب | یمس نوجوانس سپن ہمرکاب
نبی لوت یہ تت گژھہ باصد خوشی | خبردار گژھ زِ سنہ کرون گستی
بیکبار گی ہت سوخد مت گذار | پکان تہ چھکان اُتھ سٹھاہ دلفگار
دپن چھوس ضایا بنت کیاہ مہ آم | ونت کس کہ آغہ سپنوس غلام
گدائی کرن شیوٗ آسوم نہ زاہ | ون ازلقمہ جوی پیم خواہ مخواہ
اُوشہ کنہ ہران بوس خونِ جگر | لگموت کوچہ گردان سٹھاہ دربدر
ہتھن دوگرہ و اتھن بام پے | پریروی بردردو شتے تام گے
کرتِ بندحجرک سودروانہ اوس | عروسانہ گویا متھن غازہ اوس
غلامس کن دپومہ ای خوش کلام | پتھر خوان تھوگژھہ گرہ والسلام
یہ بوزت غلامن پتھر خوانِ زر | تھون تہ کرن سوی خانہ گذر
وتھوراوشن مہ رویس گرم شت وشو | ہتھن بہوشی گوسہ خوان روبرو
دپوہم پریروِ یہ ای نامور * | موزرخوانچس کرس بو نظر
بفرمودہ آن رشیدِ زمان | بیکبارہ گی کابسی تول مہ تھان

زه اده میون چهوک چهس بوچانی قرار — وگرنه زه نه میون بوچانی نه یار
مه دیوس نه فرمان تو کرډله — ییتن کهور تهوک تنت بوتراوی کله
یه بوزت خوشحالی گیس بے شمار — ملالی زجس بوٹسه دلنی قرار
بیکبار موزرن لب جان فزا — مشمنه یه چان جان نوازی مه زاه
دم آنت پوشاکامه رت از جرت — گرت مخته لعل و جواهر جرت
ببازار بوزدار یکبار در آس — زری جامه گاران خریدار در آس
گهی شاد سپنوس و چهپت گه ملول — یهوی نته یهوی چیز کرنا قبول
زنگارنگ جامه بو آسوس انن — پری روی آسم مه پهیرت ونن
انن چهوکنه کانهه پارچا دل پسند — بنن چهوکنه میونوی ونهه دردمند
گوهت به یوان چهوس دوان چهم ازا — یرتهن کهنه چهنه چهم گرتهان نارضا
دوسه مرتبه گوهته پهیرت بو آس — انن چهوس گره خوته گره زولباس
یه تس هاره کهنو تاره باجاه و فر — ته دربرتمته کرمه ژل درد سر
سرو پاتمته مه ولورت لباس — دوشن دل چو گل پهول منبر ژل هراس
دوسے آس یکن هتو بعیش تمام — بکوی فا پابسوئے حمام
چو سرو سهی بام استاده گے — خرامان بحمام آماده گے

گندن شطرج بے بعیش و سرور
بتھی پیٹھ گومدٗ تھا اک دراز
منقش مکان او چھون از جرت
تت اندر گرہت جای ماوای کرو
بکردآوری عکس مکوی مہ ان
ہنگہ زن دلس می برابر پیہ
مہ بام از گل اندام بوزم کلام
وچھوم اک مکانا نہایت نزبر
وچھت تت کنوی خوش گہ یہ جبین
دتوغم اک ساس مہ تومان زر
بیکبار گرژھن مکانہ ہتوم
چو خورشید خد قد سرو روان
مزین بزینت سروپا کرن
باجرت مکاندرسی دتنہ دیار
بیکبارہ گی ڈرھ سوسرو دان

رندان شوبہ آسون سو حشمت ضرور
دوہہ اکہ ون چھم پری روی ناز
سروپا بے لعل و جواہر مرت
پنون رسم و آیین منتہ بوپا کرو
برابر مذور کرت وہرہ بون
منگہ یوت تت لوت قیمت پتہ
بیک سال پھیورین بو شہرس تمام
ہنوک عکس آنوم تولت سرسبر
کرن چھم خوشامد ستھاہ آفرین
دپوہم مکان ہن ورنگی مہ کر
یہ اک ساس تومان زرتس دتوم
ہزبر دلاور چو ببرِ جوان
سو سیمین بدن از جواہر جرن
مروت مہ کر تہمتہ آہم بکار
بہ بیت الشرف آیہ یکجا دوان

۲۴

بہ بوزنت بو آمادہ چون شیر نر	کمر بستہ برجستہ با سیم و زر

بقیہ قصہ خواجہ زادہ یمن کہ بیان رفتن او بطرف قصر شاہ ملک شام و رسیدن او بر دوکان جوہر و پارچہ فروش و خریدن پارچہ ہای زر و سوال کردن دوکاندار خواجہ زادہ یمن را بجہت ماندن مہمانی و تتمہ حالات

بیکبار سپدوس بذوق تمام	سوی قیصر تیہی شہر شام
سبکرو و پہت گوس چون جانور	بیسکد و کشادہ تہوت بال و پر
نظر دا تہول ہمیہ تن کن دوان	برابر تہزر اوس تا آسمان
دوکانا ملمع ہمہ از زر و چہوم	منقش مزین بجوہر و چہوم
تہ تت و انسی بہتر یہ اندر جہان	سٹہاہ سیم و زر پارچہ پرنیان
بیہ خز و دیبا و زربفت اوس	یس آیا و توت لس لو اپن ہفت اوس
زکمخواب و خارا برت وان تس	گمت حضرت حق مہربان تس
گرت کو سیہ آستہ تہ بی شما	جرت باسہ تکیہ گہن مختہ ہار
سو بازر چو بازار بدن فقیر	ترہی روشنی لو تہہ چہو روشن ضمیر
دوکانسی بہی اک جوانا و چہوم	سہی سرو یا قد رعنا و چہوم

[illegible]

25

سو خوشنجی تُسند و چھت دِل پھولم
خوشامدیہ کرتم بنان و کباب
ازان بعد دپونم ژہ مطلب چھو کیاہ
مہ دپو مس یہ پوشیدہ سر سر بسر
کرِت لبستہ وستہ تم یم آسیم بکار
دپوم تام تس نیکنامس کنو ے
بہا تیھہ دمی کیاہ تہ ون مختصر
دپوم تم ژہ سنی تومان طلا
بیکبار گڈمی یہ قیمت تمام
تسندن غلامن علاوہ ازان
یہ دستِ سخاوت و چھت خوش سپون
ژہ از روزیت بوزیو نوی کلام
بمہمان نوازی کری جان فدا
یہ بوزِت پنون حال تس کن ونم
گرہ چھت تس ونہ تیس مہ جانچ قرار

پتہ و پنس دلکوی کدورت ژلوم
وُشادرام چھو یام شیرین شراب
تہ ول و ان بہ وُت رَٹ ورنگی سوا
یہ ستو تس تہ دتو مس انت مختصر
تیھن آم بر و نہہ کن بہ خدمتگذار
سخندان و تس خوشکلامس کنوی
نہایت تہ ونتم بہ اے نامور
متاع وکی بہا دم بہ کروہ ولار
دتوم تس تس اوس یت انتظام
دژم اشرفہ گنہہ سپن شادمان
تھکت رود یکبارہ گی می دپون
کمر بستہ برجستہ روزی غلام
بہتی چھپوم مداتت چھو قسم خدا
تناور بنت تس بہ باور انوم
وچھوم یاو چھن لنے چھہ آسن قرار

کنوی زن ژہ روزک ہِ روزِ باقرار | گرشہ اَژی سوازاہ بسیر و شکار
دپوم تمہ پری پیکری در جواب | ژہِ چھی مرحبا چھوک ژہ مردِ ثواب
بہ تنہائیی من اندیشہ مہ کر | یہ دفتر ژہ وٹ کر سخن مختصر
مہان حیلہ و ہمہ یہ لاف و گزاف | یہ کیاہ سادہ گی کرکھہ عدس خلاف
دنون میوون یدوی کرک در گذر | ژہِ می نشِن بوژی نش شنہ مختصر
ہمہ یامت شرابِ سخن نوش کر | سو شیرین کلامہ تسند گوش کر
پس کوہِ مغرب سرِ آفتاب | پیٹھ پیو وستِ شب سپون کامیاب
زمہو و تہت دراس اندر زمان | بخواجہ سرای پیوس داتت دوان
دتھن اوس پھالو سودِ کانسی | دتہت منتظر بو مہ مہمان نسی
نظر یام ازدورِ می کن پیس | سٹھاہ شادمرگی مہ دیشت گیس
بہت اوس بر کرسیِ زر ہمچو خور | وتہت آو میکن بجاہ و بفر
کرِت تہف بوتم نیکبختن دوان | بدولت سرا نیوس اندر زمان
قدم یامتہن تت عمارژ اندر | ہمہ ژانوم کرم وارہِ ہر سو نظر
بہشتس ہشی می سو جایا و چھم | طمع منقش سر و پا و چھوم
رنگ منیر و مالہ تراوت آویز | رفیقن راحت دشمنن کتو ستیز

تہ بہوش سپنس مہ رُود بنہ حال
تنم سوختہ شد صنم یاد نہ
ہران اُش وچھوم خواجہِ نامور
شمع زن سپُون سوختہ ہیر بون
کوچہ متر ہتم لس نازنین
تمن چشم بادامنی اُش تولم
سٹھاہ بوسہ تس مہ جبنیس دتم
پرژ ہس مے برژ ہس کیانہ ہاران ثہ ون خو
پین ہیرِ وتھ مہ اَت کیاہ سبب
یہ بوزت سو نیکو خجستہ شعار
وتہت دراو چون سروِ رعنا نبر
بصورت چو خورشید تابان بیہ
چھو کر ہرہ سی نور تو تہ جبین
تہ زن ہیرہ بون لخت نو رآس
اویزان شُبان زُلفِ مارِ سیاہ

تھہر ہیوس سپنوس سٹھاہ پایمال
علاوہ ازان غم دلم شاد نہ
بنخفی گران پارہ پارن جگر
طمع زن تہ رود نہ اندر بدن
بوچھ زُرج وچھرت می لسند مہ جبین
سو گلرخ تسندی تہ شبنم چھلوم
متر می تمس نازنینس ستم
ازان چھوس تہ بالکل گران چھک جنون
ودان لو تہ چھک لو تہ چھی جان بلب
زگریہ وچھون ہ سنہ ساعتاہ قرار
پری پیکر ازاو ہت خوب تر
بسیرت سروپا سے زیبان بیہ
مہ ژھ وچھ مسوّر رخ نازنین
بہ بختاوری گو یا حور آس
رخِ نازنینس ہتھن خواہ مخواہ

[illegible]

خوش آواز تمسنز تراں دربدن — ہراوت عران آسہ کیتھاہ مدن
نژان آسہ پامت سہ ماہ تمام — گرٹھان آس عاشق تمس ہت غلام
پھران آسہ پامت سیاہ موی سر — گران عاشقن آس زیر و زبر
وچھت نغمۂ نازِ نازک بدن — سو اندر تبسم یہ کوتاہ ودن
بیکبار گو پیدہ می وجد و حال — سٹھاہ کال از آتحن آن نونہال
پتھر پیوس گل گوس گو پارہ — خطر گوم پیدا یہ وارہ مرہ
دلک راز داران تولت نیوس گل — گلت گوس وان تابلون چھوم سہل
نتھن تراونس تم بغرش حسر بہ — یتھن ہوتھہ می نش یتھن دلپذیر
شفق صبحکوی ہل اداشس سپون — زرین پر کبوتر ہوید اسپون
ہنگہ منگہ بو از خواب بیدار گوس — ازان جواب مستی تو ہشیار گوس
وچھم تم دو شہ می نشہ رو برو — ہران مختہ تتی کران گفتگو
بو شرمندہ سپنوس ندامت ہرم — ندامت سو می تا قیامت ہشرم
بجا بینہ بالکل یہ ینی گواس — تره دوہ یہ گے یو تامت ہذا القیاس
بولا یعقل و مست آسوس گموت — زہنتی سٹھاہ سپت آسوس گموت
شب جار میں سخت نندریہ چھم — سرو پای زن پیدہ ھندر گیم

[illegible]

وتھت دِرس یمی وُشن نش دوان
بگرم آبہ چھلتھن سرو پامتام
دتوم حلقہ درہتوم انتظار
سٹھاہ خوش سو مہوش سین ان صدا
تھون یام دروازہ یامت پوژراس
نظر یام تس وارہ می کُن پیَر
دین چھم یہ کیاہ چھوی ژہ گوٗمت وَنوم
تبسّم گہے گریہ گاہے کرَن
مہ بر غم تو بر سحرژہ پت جان کرہ
یہ بوزت کھورن ل مہ تس تاوہ سر
کرِت گوش مینو شہ دپونم جواب
ہوس ژی گموت آسہ تمہ سند بدل
خصوصاً ژہ یلہ خواجہ بختاورن
رضامند کرِنک بخوردو بوش
تہ ما دھیا چھوی از چھوکت بوزمان

ہمیس مہوشی کُن بو سپنوس روان
گدٔن می قدم ہتو بسرو خرام
گداوار کرمی ہنا اک قرار
وتھت آیہ بے وایہ قسم خدا
اندرکن سندرمالہ نش ہتہ کراس
قیامش بظاہر قیامت گیر
چھنو ہت ژہ کیاہ چھوی منوٗمت ونوم
گہے خون از جوی چشمان ہرن
ژہ خوش روز ورنہ بوژی یہ ونہہ مرہ
ونوم سرگذشتہ پنون مختصر
ول آسینہ مینو نوی دلس اضطراب
زوس میل تس کُن بو باحق خجل
نکو گوی خوشخوی نام آورن
مزا آی لاگت اوی کُن خموش
تمس خیزہ کھاون سو شوبہ دوان

ہمہ دپومس سو طاقت بہ بالکل چھونہ	یہ شوبس نہ کت جایہ دپوتھم انہ
نہ توت چھوم مکانا نہ سقف و صحن	نہ تت شامیانہ نہ. پردِ یمن کہ
نہ تیو تھہ زیور وزر مہیا مہ چھوم	نہ تو تھہ فرش لبے خیمہ و خرگاہ مہ چھوم
نہ فولادِ پنجر نہ تیو تھہ شہ نشین	نہ تو تھہ باغ نہ ناک ولعل و نگین
دپوم تمہ پری ویہ لبے ناموس	مہ گرتھنی ہمت کم تموک غم مبر
مبادا ژہ مانگنہ میونوبے اگر	بو چانی ژہ میونوبے نہ بار دگر
رہبر تسلی آن ینک فن	گرتھت اڈو تھہ بوس بھرت نوان
انت حیلہ کیتھ راہ بہانہ و نان	ژہتن تس بوژہ وارہ آسوتش انان

بقیہ قصہ خواجہ زادہ من در بیان آوردن دوکاندار قیصریہ شہر شام درکاشانہ خود بطریق مہمانی و تتمہ حالات میگوید

دوہہ اکہ سپدمی ولس اکہ خیال	گرہ خواجہ آنن بو شیرت سوال
پکان گوس تس کن بجاہ و بغر	نکہہ واتھن بیسہ می گن نظر
زدوکان وتھت آوہ آن نامدار	دتھن بوسہ تھوتس بو اندرہ کنار
خوشامد برآمد کرت می ونون	زصحت بدن وارہ پرژھنم نون

۳۱

یَہ تم یلانی وچھوس در جنون ... کلانی بیم زٕ علانی مُنون

کرِت نہف مہ چھوم تس بو چھوس ورکنار ... سو درحال گو چھ پن بو اندر خمار

غرض واتھن برِ درِ خانہ پیوس ... سنھاہ مست مدہوش دیوانہ بوس

ہنا ہوشیاری مہ پیدا گیم ... نظر برِ رخ یارِ جانی پیم

بوشرمندہ سپنوس تمس کن وچھت ... مہ زن گیمہ ماری خجالت بو چھیت

اَوَسے کن مہ کینہہ بو نہ سامانہ ستنز ... نہ مہمان نوازی ہندی کانہہ ستنز

زٕ بے ادبی و بے شعوری تمام ... ہکن چھسنہ والِت کنہہ کانہہ کلام

بدل کر مہ اندیشہ ناپختہ خام ... الِت کن گژھن رفتہ تا وقت شام

ازان بعد بو کارسازی کرہ ... بہ مہمان بو مہمان نوازی گرہ

وتھرت ورس وردِل یہی خیال ... ہمشت پیت وا توس بجایی محال

ترٕ ژھٕی ناسنز آسہ جایی ستیز ... نہ جایی نشستن نہ پایی گریز

چوابہ بہت گوس چھ ان خربنگل ... نہ اندازہ عقل نہ تاب دل

خبر چھینہ بالکل مہ چھوم ہمنان ... زبردستی آن خواجہ قدردان

نہ آسوم نہ دیمیان چھ چھوس بو پرات ... ہمرت یوس گومت نہ جان درگذر

دیان چھوم نظر دیمی چھینہ بہ سبیل ... بہو ہرت بکف خاک مثل خلیل

دتو بہم بہ پر کردہ پیالا چنوے | نرم فسکرہ تی بو نشرابا چہنوسے
سکرو اندر ژاس چون شیر نر | کرم سو لسو جا بجا تت نظر
دزان آس رنگارنگ شمع و چراغ | تماشا وچہوم نت مہلا گت اباغ
سو خانہ وچہوم چون بہشت برین | مکان فرش از ردای مہین
اویران وچہوم جا بجا قفس زر | تہوت تت اندر خوشنما جانور
خوش الحان بلبل دلا فروز آس | پرن پٹ تہوت پر کران سوزش
کران فاختہ آس کو کو تمام | پران قمر حق سرہ صبح و شام
بذکر خدا بے سرسے جانور | تہوت سر بسر پٹ پرن آس پر
وچہوم بوستانا پراز نو بہار | اویران لنجن بنچہ دت جانوار
ملوکانہ بیہ کرتہہ تت فرش زر | تہرن پٹ پران گرحق جانور
بیہ ناگہ چشما پراز آب اوس | بہشتیچہ نیہ منز سوتا لاب اوس
سغنے اتہن کت متہن آس ساز | گہی چنگہ ہرت تم گہے لنے نواز
کمر بستہ استادہ خدمتگذار | خبردار استادہ وزت ہشار
پسندی دلس بوم وردل فراق | وچہوم سوتہ دران مجلس طمطراق
کہون چہوس بع حسرت نمکس گلس | سو مہمان تراوت کنوی ان ژلس

به تندی کرت ترش رومی ونون
تهوو تهن ژه آنت مه مهمان گره
بهشت رنگ تس گرژه ضیافت ینم
یه بوزت بو شرمنده سپنوس ٹهاه
لیکن اسون آوه تس دلبری
دپن چهم ون ول وت درنگی مه کر
بشایان ژه مهمانی برملا
کروک واره سیراب یم از شراب
ملوکانه ولزک ژه خلعت ببر
یس بو تهه سپٹ سپنه ضامن شاد
یس ست آسه لایق موافق ژهه
بدینار و درہم ژه راضی کرک
انون دلبری خواجه نازنین
بعشرت نمس سیت شب درگذار
یه بوزت ٹهاه شادمانی گیم

ژهنت وورت رسم وآئین پنون
سوتراوت ژه لک پانه زوراه وره
بهشت پرده باصد لطافت انم
پراگنده درمانده سپنوس ٹهاه
پری پیکری یا که جادوگری
بخدمتگری کرژه بسته کمر
عجب کیاه چهوا زکر یمن سرفدا
رضامنده واره بنان و کباب
بحسن خلق تاج تهوزک بسر
سوتهه سپٹ رٹزن بدست مراد
ته تس دیزه خفه یو تهنه بالکل گرژهه
بخوبی ژه مهمان نوازی کرک
بخلوت تهه ست پنون همنشین
کره نه هیه تهه ببالای سر
نوی هیده ون زندگانی گیم

درزه ون تهوم شمع مے جا بجا
ضیافت لگهتهن چو که تازه شراب
سپن یام فارغ زخوردو زنوش
مغنی اتهن گت هتهن ساز اس
سه مهتاب بیتاب و رشه زود تر
رگیون پانه تمه هتو بناز وادا
تسنزی خوش آواز یامت لگن
پتهر پوس ته گوس قالب تهی
یو تامت کبوتر پرن کڈهه و اش
او تامت لو لیے هوش چهو یمت پتهر
بیکبار بیدار سپنوس زخواب
وتهت آس یک سومه تراوم نظر
جوانا وچهوم نازک و نازنین
ولت درگلیمی ملت رو بناک
اچهو یا متهن وچهه تهند و یه حال

بخدمت گری پانه رودس پیا
هنا کر کهه رغبت بنان و کباب
سپن گرم مجلس ته آیه بجوش
کران تم سنهاه عمزه و ناز اس
متهرت غازه تازه کرت موی سر
نوان مطلب و لیے بیه بر ملا
گیمته سیم آنتهر آمن پنن
بیک آن سکون جان بیه برلب سهی
نبراز قفس دراو لاگت قلاش
ستو مت سنهاه چهوس گموت بیخبر
مه ذاگگ نو کتو چهو اتک حساب
بآهسته تت کن گرم سے گذر
مرت گومتوں بهت نانا حسین
ثرتت سر ز خنجر چهیه کرمت هلاک
مرت گوس گل زن هرت پامال

چھہ کم یم چھہ از تیغ گیمت ہلاک
دپھم تم تمی یم دوشے نابکار
ازان بعد تس می کرم التماس
زِہ ماچھی خبر دلربا یس یم
زِہ ماچھی خبر یس مہ آرامِ دل
زِہ ماچھی خبر سروِ رعنا جوان
زِہ ماچھی خبر دلبرِ نازنین
زِھنہ ینہ گیم تنہ تنی نار چھوم
دپھم تم یہ بوزت مہ کرتھہ دلفگار
سوپراران زِہ چھی ژی نہ تمنا خیال
ون وت ایک مہ سیتین مہ کر گفتگو
یہ بوزت تمس سیدت تراو ہم قدم
وچھوم اک مہ میدان کھول تہ کراز
حویلا وچھوم بڈ کلا یا بلند
تن ہمسایہ ینہ مسجد ادلنواز

ولت رَ وہ ملت یم دوشے روبکار
گمت آسہ مہر دی خنجر گذار
پرن تہ کھون یوس تس بقیاس
دکھہ دت سوازن وتھہت کت گیم
گیم تراوتھن تھاوہ تھن پا بگل
زوس تیر دت حیح جم از کمان
گیا آسمان یا بزیر از زمین
للاون زلھون مہ گب بار چھوم
وئے تمسنزی شیچھ مہ کر گریہ زار
سوگاران زہ چھی ژی چھو تمسند ملال
بھہرت صحت تن تمس روبرو
دور گی تو لمہ رنج والم
وچھن اوستس تتہ بچشم نیاز
ادیزان کوہ کاف زن و زمند
خدائی گراک براے نماز

بزیور مزین سر و پا کرت — ہٹہ لعل ترٹ از جواہر جرت
باین حشم و جاہ و باین کر و فر — یتھن بیٹھ می نش سہ رشک قمر
پرن تہ کھورن چھم پوان بیشمار — ہرن آتش بو چھوس چھم گران زارہ پار
مہ یت راوہ راوت جوانی پنن — بغیرت یہ تاب و توانی پنن
مہ پت راے کرت تی مشمنہ مہ زاہ — مہ لادن تھوت کر تہ دادن دوا
یہ زر بیہ تہ خرچ مہ پت سر بسر — خدا ات دپی رت جزا عمر ببر
بیکبارہ گی خواجہ پادشاہ — یتھن بو پیتھن ثی لو سومی کو دلربا
بانبار می پٹ کرن زر نثار — دپن چھوم سپن برسر زین سوار
سبکرو ازین شہر پر دو کر — تیاری براہ سفر زود کر
بیکبار وڈ ہمی نشہ در زمان — سو خورشید برقع تہ ماہ جہان
وڈم تہف مہ تس دنس با شتاب — گتی رتہ پتے در اس با اضطراب
ونوم تس نیون لا گتھن روبرو — سنہون دپس خوش پوان گفتگو
ہنگہ زن بو ظالم ستمگار در س — زنگہ اکہ غدابس گرفتار آس
زتس مازہ کنہ کتو چھوا ایمان گمت — رتس مازہ سی ادس یکیان گمت
دپا تہم زخنجر کرم ہلاک — کفن ولتھہ شیرم دفن زیر خاک

سر کتن سر کتن فاتس تس رضوم وونوم عوض
بارہ پارہ سر سید نیت بازر سکانسہ و نمبر تشوم سوی غرض
سر سیمہ ستھ ہوم پارہ خنجر سرتہ یتھ سنہ بیوتن بعمل بیت چرزو
وہ می ثرہ خنجر وہ پیتھ مہ یتھ تہ ثر نیتھ نقصیر حیوت ثرہ بنان نشہ
زن رفوت سر کتھن بیتھ روبرو
ون چھوم ون اتہ ون روبرو
ہناوم ہیہ یا ون سکہ بارہ گی
نیتھن یہ تہ نشی آدارہ می
دلوم ہیہ تہ نیبی تہ نیون جان ژالہ
سکہ وکس تہ ونون حقی نیون ملگرہ قرار
ولوم سکس بعمل ہم نشہ گرتہ
انتہی بو بعمل

مہ دپو سی تہ در افی چھی گمان
گلاذم ہیمتہ تھوم در امان
ویتہ زخنجر کرم سر کہ جدا
مرتہ ادہ مہ کسم مر ادو ملا
مہ مت جایہ کو دم دفن مختصر
گران پایہ پتہ ایہ پوتے گذر
ان یام ایکہ قدم زان مزار
در کہ ام پڑ وار

ہا تھم پتھرن تہ پتھم ژرن ونوم
نشم کرت تہ تم پچھ ہرت ونوم
نتہم زم می بہشت برین
قیمن پچھ تہ غدا رفتن یمن
تہ تم پچھ تہ غدا رفتن
اماوان تام در کلا او لکن

بنیاه زاه ون کیاه یه چهک ناصوب
ازان لعد کرمس بیه التماس
وچهن کیاه یه چهوس ہت چهونه باوسر
دپوم پهیر تهن بمه باین جاه وفر
وتہت درائے چون جالور پر کشاد
یتهن مے ونون ہتو دوباره تمس
جمع گیمت تن بی سری خاص وعام
بمه وت کر ذرک تس نگارس کنوی
وتہت می متہت خاک شرمنده لی
ودن ته روں لوس در روز و شب
شه رنہه گے تیهی ہپٹ ہت کن ادا
لحجم لگ سٹهاه بیقراری توجم
چهل روز آسوس بموت بیقرار
دوهه خوته دوبه گبو سٹهاه بار پیوم
بیکهفته رو دمنه کانهه حال و ہوش

تہوہت یه چهی ون کیتهن بنده جواب
ترن چهو منه ہرگز بفکر وقیاس
پروی چہا غلط یاته ونتم خبر
زبان وٹ ازین گفتگو در گذر
بووا آتوسنه ہرگز بحرف مراد
پرن ہت کرن زاره پاره تمس
سٹهاه اوس خلقن بنده ی انده حام
تمس گلرخس دلقرارس کنوی
اندرزاس در خانه بنده گی
زوحشت یوان جان آسوم بلب
یوان کانهه وچهو منه چهو جز خدا
گناه گیمه غلبه عناصر ڈ جم
دہل اوس ہوہت للهون منه نار
وچهون روی دلبر بمه دشوار گوم
نه بیناز ه چشمه نه شنوا ینه گوش

جنازه پرت واره با انتظام
چھو در باغ یس حرمتی هند مزار
گلاک چھویس تت میانِ صحن
وصیّت تستر آنہ بود عمل
هنگه زن ندی آسه آن دلربا
دمس شیر و شربت معالجه کرس
خوجن نیوس یت بو باغ حرام
هنر ور حکیما انوک در زمان
نبض یا متھن وچھه مه تم تیز تر
دو وقتی مقرر مه شربت چھیم
بروزِ چهارم مه پھیر دم خواس
مُو رهت دو شے چشمه تراوم نظر
انت شیر و شربت مه ماوان یکیم
مه کن وچھته هاران چھه خونِ جگر
کرن چھیم مه خدمت چو خدمتگزار

کرت گل تو لِت آن زن بعد شام
تتوی واتھاو زن سو خدمتگزار
بیو شید تت تل سو کرزن دفن
پھرا زاه ته تمسند کرانت بدل
تو لت یور انزن بہاس خدا
ژلم هول از دل بو لو لا برس
خداین کرچھس بو لفضل و کرم
بحکمت سو مشهور بود در جهان
معالجه کرن چھوم بضعف جگر
تره دو یه گزهته کم زیاده حت کیم
بچن چھوم ته چھو منه مه بالکل قیاس
ببالین بهت وچھمه رشک قمر
روپیه دستوی می سو چاوان بچیم
پتوس یت چھه زن مخته تراوان بهر
مه کن وچھته چھسنه لوانی قرار

٣٩

پہ بوزن پہ پو بی درنگی سوار
دم انت پہ کھاوی فقرن روا
بوفاجہ سرے گو وانت درزمان
ھتھن غرازی کھاہ بو دلاور جوان
لسنہ کی لکھاء ستس مول ام او
سراپا دولت لھنیہ تہ کین لباس
وچھن تن کنی کھی پیرہ کو می رامس
اھوک کت ھتھن کوزہ کو کن
بیم مت کدان پت کری لاہ لار
تگو منہ تہ لوزن تپو کیاہ نت بیر
ھتھن اوہ کوراہ بہو و لعب
سلدن تپہ ھرت و تو سوار خمار
پہ ہو اوس تہ تر بم لو کن

بوروز سے ہمیشہ رہ خدمت گذار
جھو سے تابد ورسلامت غلام
رہ پت لو فقیری ہمہ روز و شب
ونے پڑ بو جھس دختر پادشاہ
اجھن ہند مہ چھوک گاش دیدن اندر
مہ تونخم دوے چن صراحی شراب
بلہو و لعب می خوشحالی کرن
حجک آسہ دوسہ بوز زھٹرت کلام
گرھت اک رہ دوسہ می سیون دلقرار
پیم رٹ جھس نٹ مہ سرو پاگیم
وچھت جال میو لوے سو خواجہ سرا
تمس اوس اک رھبر اپر خمار
گرھت تس و نون جال میون سربسر
گرھت تس رنت دس انت کو کنار
یہ بوزن سو خواجہ سرا بے نامور

گتہ گاش میو نوے ہٹک مختہ ھار
مبرغم یہ زھٹرت و نوم والسلام
تو تامت یو تان جان واتم بلب
کنیزاہ و لے چان جھس خواہ مخواہ
مہ کرفاش و نہ مے سخن مختصر
دتون کھن مہ دم نخچہ نان و کباب
زشوخی سشاہ لا ابالی کرن
شراب اوس کرمت تمامو حرام
شرابہ چنہ رست یوان نہ قرار
سکر پیدہ گو سنحت نیدر پیم
سپن گیر آرام جھو سنہ زراہ
شب و روز سوی بوچون کر کنار
پرزھت و لوسہ تمہ ترحہ برت مختصر
تہ چت تس ژلہ جل شرابک خمار
وتھرت آوہ ول می تن زحہ خبر

[illegible]

کُنُن یام تس گو یہ میونوی ٹُن
چو ابرِ بہاری کرن گریہ زار

پتھ بیٹھ تہ میٹھ راوِت سخن
ہنر ورمہ استادیس چھوم عزیز

یتیما چھوتم رچھمتن خورد سال
سُو گو سوی لکھوت یُس ژہ نامہ نگار

بوچھس سُی معیّن ژہ میونوی چھو حال
ورِ ہِ گرِ ژھتہ اُستادِ عالی گُہر

بیہ پرون ملدار کہنہ پوشاک
یمس نِشہ یہ از زر لوانی مہ چھوم

مہ گو یام تمسند کلامہ بگوش
سَنِت گوم تمسند و لون در بدن

ازان بعد و نومس مہ کرآشکار
دِپوم تمہ تہ زانہ چھم سوی ہنر

دِپوم خواجسی وِل ژہ ان کو کُنُن
بگریہ بیان کرنہ واقع پنُون

تہ دلِشت مہ سینوم ٹھہا دل فگار
پنُون حال چھم زیٹھ راوِت و نُن

بجدیمت گری چھس بو تمسنز کنیز
ہکی کیاہ ونِت کتھ و بحسن وجمال

لدِی یم ژہ لعل و گہر بے شمار
پِژ چھس پتھر تہ گمژ پایمال

دِوان چھوم مہ دینار اکھ مختصر
دِوان چھوم دپان چھس و سہ زیر خاک

تہ استاد پانس نوانی مہ چھوم
خدا چھوم گواہ دانہ رود منہ ہوش

بنِت آو وہ یس سوی چھو آخر و دن
تگاژی کڈن شیرہ کو کنا

ز استاد چھمت تہ چھوم سربسر
دِہ امسی کڈ شیرہ آہنہ تیا

ضرورت پوان لو بک بے محل
سو گو سوی ہمیں نش گڑھتہ انتہا بال
رفیقا مہ آسوم بیہ مختصر
پوان گھہ سہ نش ابو سو میو نوی عزیز
سو خواجہ سرا دایہ ناموَر
سٹھاہ کال زین حال گو درگذر
پوان پل پلہ بوسہ دلکو سے قرا
نہ کانہہ یونہ واقف اسہ ون سرن
شبہ اکہ سو لیے تاب گومت وچھوم
پر ڈھوم تس سبب کیاہ چھوی نا زین
دپوم تم بتر می سہ اندر جواب
چھو باغاہ عجب برکنار شہر
ہنگہ پھیر نہ درجہان سر بسر
ہمیشہ چھو پھلون سو چون نو بہار
چھو ٹران سہاسنی مہرنی درخرید

وتھہت تت گرتھت آسہ آنان تہ جل
نہ نت تس سر بو سیٹھا خیال
نقیبا مہ زن جان جیسم اندر
نیرہت تت گرتھن بیبہ گہ چون کنیز
بران حال واقف بیہ سر بسر
محبت دلک اوس باہمد گر
ادب بو رچھانی چو خدمت گذار
مگر سوی لسیا نوردو شہون گرن
پریشان بگرداب پیومت وچھوم
گموت چھوک غمین کیاہ چین بر جبین
دلنے بڑانے نیرمہ کیاہ اضطراب
بحشمت ہیان تت بہشتی نہر
تت ہو بیاک باغا بیا در نظر
بگردش بہر سو چھہ تت جو بیا
گمت چھوس ہوت تا و باغی سعید

بعیش و بعشرت بجاہ و بنو
سٹھاہ کال زین حال گو درگذر
شبہ اکہ سو لیے تاب گومت
وچھوم بستہ دل خسہ ہی قصال
پر ڈھوم تس سبب کیاہ چھوی نازین
پھرتن گرت ہو فو بر زمین
نہ لوزن دپوم تم نغمین ہار
چھو غافل گومت بو در اضطراب

بخشمس مہ خلعت ولوئمس بہ سر — پہلو مز ھیاہش تھوم تازہ تر

گران آسہ در نغمہ ناز و ادا — مران آس کیتاہ بپاہش فدا

سٹھاہ شب بعیش و طرب در گذر — تمس سیت گرمی بجاہ و الغز

ز آواز شیرین آن نازنین — دفھوں پوان جانور بر زمین

شبہ اکہ سہ میانی دلک راز دار — گموت اوس جای دگر شب گذار

مہ خواجہ سر ایس و ئوم در زمان — اَنت دم مہ ولول پئوں یار جان

ڈیوم تم عفو کر مہ چھوم درد سر — ہکان پہوسنہ نیرت بو بالکل نر

پس انگہ بو در ایس سر خود بروں — بطلب دلارام لاگت جنون

وچھوم باغس اندر سو جانگ عزیز — تمسخر گران باخریدہ کنیز

دو شسے آسہ تم عشقبازی گران — بخلوت پنن کارسازی گران

پیک بام از از دور می کن نظر — گیک باخت عقل و ہنر سر بسر

دتھت گے تم از یکد گر دور دور — وچھوم پانہ چشمو تہندوی قصور

جوان از جہالت سپوں پر خمار — دتھت بیو تہہ دہن و ٹٹ در کنار

گرن نہ مہ سیتن ہتھن گفتگو — پھرن بو تہہ تہ گٹ بو گران روبرو

ز دل حرف بیم و حے و باونا — چہلت ہتو نہ یکبار دتو نم دعا

۴۳

قدم تام ژانوم مه در لو بهار
بفرش فراغت بصد آرزو
کښېنم همېتېن آش نان و کباب
بهت ورځ چهس ژوره کرتهن قرار
نه شو د منه طاقت برفتار پا
ډکوم دل ژ لوم آه نیرت نبر
گیه ته پېه در پراگندگی
پېه تس نظر می گیه لاجواب
وتهرت تمه ذژن لس جوانس خبر
زشرمندگی چهوم کران نزاره پار
سو خنجر مه برپشت وپهلو پیم
گیس ژ بوبے خود پیس لو پتهر
تل آیس بو در هوش زان زخم تیغ
خبر چهمنه کم توجه بوبے خبر
ونهه آس مه زندگانی بکام

ژه دلبر وچهم کرته یکجا قرار
تهوت روی بر رو کران گفتگو
چهتن همېتن بېه لبالب شراب
وچهن چهیں بهندوی بر بوس وکنار
لیاقت نه گفتاره چي بالکلار
تمس بد تمیزی کنیزی خبس
نژن مهٹ ژن کاژ شرمندگی
هٹس پویں گنڈ ته منهوس چهوپن شراب
وچهٹ تس مه کن سٹن زیروزبر
مه بوزمنه سپنوم سو خنجر گذار
ژٹ تت سوئی دست و بازوگیم
غرق گیسه در خون زپا تا بسر
یل وچهمک کران ژی فغان ودریغ
کرت لسته تراوس صندوقس اندر
ژه یت پوک تهاوت مه گوهم غلام

دنوغم پیوون سرگذشته تمام گران گفتگو رود تا نصف شب	الوغم همه بروُنهه کن کباب وطعام بعیش و بعشرت بلهو و لعب

بقیه قصه خواجه زاده یمن که بدرولیشان مسگوید شاه قسطنطنیه بشنود و داستان دختر شاه شام که با خواجه گوید و بیان گریختن خواجه زاده یمن و دختر شاه شام و گم شدن راه اوشان را و غیب شدن دختر شاه شام از خواجه زاده یمن و جستجو کردن خواجه زاده مطلوب خود و نیافتن او را و رسیدن او بخدمت درولیشان و اشاره کردن او و درفتن شهر روم که انجا مراد و مطلب تو برآید و آمدن خواجه زاده در قسطنطنیه و رسیدن او و بسه درویش در مقبره گاه قسطنطنیه مسگوید

وتهت سو بهوش بیباره دگر کرشهت آیه لاکرت صلاح سلب کرت ریخت حردانه از پا بسر و نون می درنگی همه کرای جوان نه بوزت کمر بسته سپدوس تیار نبردا سے یکبار از شهر شام تهکت پے یکت گے دوان زودتر	زبرقع نبردایه ماه مهر کلاه دت تهه تهه سپاه حرب جرت لعل وجوهر به تیغ وتبر صلاح وسلب گنڈزه چون پهلوان گورن کهت دو شے سپده ولو اسوار خبر روزنه کالسه از خواص و عام دچهن گهه کهوربی زراه بے خبر

یوان وَت نہ پوت پھیرنَس وار چھو — پرژھو کس گژھن دور دشوار چھو
اوَسے کن بخدمت مہ چھوم التماس — یوان عقل می چھم یوان در قیاس
بزیر درخت کرژہ ساعتھا قرار — مروّت سو می چھم رژہ ہمّت مہ ہار
تو تامت رژہ بہہ وارہ آرام کر — یو تامت لو آنئے وتہہ ہنز خبر
بو یو توی وَنت در اس تس نش چھو شیر — کمر بستہ برجستہ لاگت دلیر
پکت آسہ واپس گژھت در بلا — تہلکت پیوس تہ گوس بڑ مبتلا
یتن آسہ روزت سہ رشکِ قمر — تتن یت وچھمہ نہ بسیار دِگر
تولت عزہ مرحھم تہ پراگندہ گوس — نہایت بو درماندہ شرمندہ گوس
دچھن تہ کھورن دوانی لو چھوس — ز در دِ فراقش روانی لو چھوس
ہے افسوس راوم مہ آرام جان — گیم غیب دو عیان و بیان
ہے افسوس گلرویہ نازک بدن — گیم گت نیم کم سو دِر عدن
ہے افسوس تس رُست ہمینہ قرا — مزرمی ایم تہ اگر کھم دل فسرا
ہے افسوس بد کیاہ مہ آسوم تصلیب — مہ دلبر ژلوم دور رودس غریب
ہے افسوس کنہ بولبن دلربا — پیتے بو ہمس وَت بشام وصبا
تیھی پٹ نالہ دوانی بو گوس — خطر کھیو مہ ہمسند تھر یت لو پیوس
ازان بعد دردل گییم مہ رائے — چھو مشکل کشا وقت مشکل خدای
خبر چھاپتے ماتہن کانہ ژلس — خطا گوم پانئے بو ناحق ڈلس

بنی بیہ تمن ولی یی مند وصال
بہوی وول عجب کل تہ ژی ژی ملال
نفسہ ظظیبہ سیبان دوراہ [illegible]

[illegible]

قسم چھوم ژہ یم چشمہ چھی آبدار	تہرہ پٹ ژہ بادام پھلمت تیب
قسم چھوم ژہ یس سینہ خنجر صفا	شوبان دون رخن گمتر بمہر و وفا
قسم چھوم ژہ یس روی رشک قمر	برابر کرت اڈ ژہ سیب ثمر
قسم چھوم ژہ یم وٹھہ رنگ برگ گلاب	ترو تازہ از پرتوی آفتاب
قسم چھوم ژہ در دانہ اندر دہان	قسم چھوم مہ یس ژی چھو شیرین زبان
قسم چھوم ژہ یمہ دین ژہ آمت پھلت	چھہ رن تہا ومت باغبان چھلت
قسم چھوم لسندیم ژہ دتوئے تہزر	قسم چھوم لسندیم ژہ بخشوی سبز
پنون پان ژی پت گرن ون فدا	جدائی ذرا چان قسم خدا
بیتوی ونتھہ دتومی پنون پان درت	کہس گرژھہ ژہا تام پانے حرت
کلن بیت تستری د واژ ھنمہ پان	بلون چھوم مہ مشکل ژ لوم یار جان
بداماں کوہ یام وانت بو بیوس	وتہت ھداکت کن یچائی بو گوس
جماعتہا دچھم زاہدن ہنر بہت	بذکر الہی چھہ آمت چھوت
بہت بر سجادہ عبادت تمام	تلاوت قرآن تم کران صبح شام
پرژھوک می گموت کیا ژہ آوارہ چھوک	کہندی فراقہ جگر پار چھوک
پنون حال ہاوم تمن سر بسر	لبرت باز راوم سخن مختصر
تہ بوزت تمو ونومہ پھیرت جواب	ممبر کانہ غمانہ مہ کر اضطراب

۴۷

[illegible]

ویتو ونہ پنون درا لذت شم طعام
الم و ونہ پنون غم الم گذشتہ تمام
غم دلراہ ننہ مرو تو اوصال
ون ایبہ چھمی با قیل و قال
یمہ حاصل پنوا ادرون منز دی
ملاقات تو ینہ ان مندی
پنون فضل و احسان
ون از بو کرم

فنا فی الرسول اشہر ژہ فی الرسول
اژھنگ تہ پمن ون مقامن گدا
فنا فی اللہ ادہ ژی لبک بے گمان
منن دم گژھی تم زبان وبیان
بقا باللہ یا مرت ژہ پننِ قوی
تماشہ بیشک چھک نو نوی

یہ آزاد بختن سروے کرِ گوش
پنون بٹ ون تس سین ژ غمین
بذکر الٰہی کرن تر زبان ژ
الٰہی ژہ پرت کانسہ ہند دستگیر
ولو حنفیو کر سخن در نوشت
کریمَا ژہ کرتم کرم بر کرم
گناہو پرت چھوس کرم کارِ بد
دلس منز تولم گیت باطل خیال
وناون سٹھاہ لوکنی ہنز کرم
اتھو کارِ بد می کرم بے شمار
کھورو کن پکوس بو براہ خطا
رحم می کرم چھوک ژہ بیشک رحیم
چھوسوی بس دوشن عالمن منز ندا
دوشہون گرن منز سو یاری کرم
ولو حنفیو دور غفلت ژہ کر
مہ کر تار بالکل ژہ ہمت مہ ہار

ودن آستہ دانہ رودسنہ ہوش
دہن دِک اتھہ تم تھون بر جبین
لشکر الٰہی تھون خوش دہان
چھہ محتاج ژی کن گدا و امیر
ز درویش دیگر ژہ ون سرگذشت
بتمنہ نتم درد و رنج والم
کرم کبر تھاوم مہ در دل حسد
یہ بو غیر شرعی تہ زانوم جلال
ہرم دِن لوکن بازِ پانس ژرم
کتھو وتنا وم مہ خلقن ازار
بخشتم برحمت تہ کرتم عطا
وسیلہ مہ انومے رسول کریم
رسالت پناہ گیاہ رسولِ خدا
ہر وقت غم غمگساری کرم
ز درویش دیگر ژہ دفتر موزر
صلاح وسلب گنڈتہ ول گرشہ تیار
